

УДК 336.225.4

Дяченко Олексій Петрович,
доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри інформаційних технологій
Одеського державного аграрного університету
ORCID 0000-0001-9670-2266
oleksa1983.03@gmail.com

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Анотація

Стаття присвячена аналізу функціонування податкових систем розвинених країн світу, їх переваг та можливостей імплементації окремих засад в межах становлення національної податкової системи.

Порівняльний аналіз податкової системи України та більшості розвинених країн світу дозволяє стверджувати про їх подібність, особливо в контексті складу, структури та принципів їх створення та функціонування. Головними базовими цінностями податкових систем розвинених країн світу виступають їх відкритість, соціальна спрямованість та прозорість.

В межах реформування податкової системи необхідним є застосування в межах податку на доходи фізичних осіб прогресивної шкали оподаткування, дискусії та практика впровадження якої вже неодноразово підіймалися на національному рівні. Зміна філософії платників податків з одночасним тотальним фіскальним контролем та високою якістю послуг, що надаються державою взамін сплачених податків дозволять створити справедливу, соціально-відповідальну та ефективну податкову систему України.

Ключові слова: *мінімальний неоподатковуваний дохід, доходи фізичних осіб, податкова система, податок на доходи фізичних осіб, прогресивна та пропорційна шкала ставок*

UDC 336.225.4

Diachenko Oleksii P.,
Doctor of Science in Public Administration, Professor,
Head of the department of information technologies
Odessa State Agrarian University
ORCID 0000-0001-9670-2266
E-mail: oleksa1983.03@gmail.com

WORLD EXPERIENCE OF INDIVIDUAL INCOME TAXATION IN THE CONTEXT OF REFORMING THE TAX SYSTEM OF UKRAINE

Abstract

The purpose of the article is to study possible directions of reforming the personal income tax system in Ukraine by adapting progressive world experience to national realities.

The scientific novelty is the analysis of historical aspects of tax development, and personal income tax, in particular. The experience of the world's leading countries in the administration,

calculation and payment of personal income tax has been studied. In most European countries, the personal income tax refers to local taxes, and therefore its rates are set by local governments. The directions of improvement of the system of personal income tax by introducing progressive tax rates and establishing a minimum non-taxable income of citizens, which will help fill the state budget, ensure social equality and social protection of low-income citizens. Differentiation of personal income tax rates should depend not only on the amount of income, but also on the marital status of taxpayers: the number of employees in the family, the presence and number of children and retirees. At the same time, the conditions for doing business must be improved. It is appropriate to pay considerable attention to tax discipline and tax responsibility, which in turn will strengthen and ensure the growth of tax culture of society.

Conclusions. *So, summing up, we can conclude that it is not necessary to completely copy the foreign experience of paying and administering personal income tax, and transfer it to the modern realities of the national economy. Only the selection of the best world methods with their close combination of national tax traditions will allow to form an effective, socially oriented and fair mechanism for calculating and paying personal income tax.*

It is important to change the philosophy of taxes on compulsory payments, which is currently formed in society, to help the state, which in turn will take care of its citizens, ensuring their security needs and social needs in education, medicine and other areas life of the population. Total fiscal control over the payment of taxes together with the high quality of services provided by the state to the population in exchange for taxes will avoid illegal schemes of tax evasion and change the attitude of citizens to their constitutional duty to pay taxes.

Key words: *minimum non-taxable income, personal income, tax system, personal income tax, progressive and proportional rate scale.*

Вступ. В останні десятиліття більш значного поширення набула проблема нерівномірності доходів не лише громадян окремих країн, а й в цілому населення в усьому світі. Особливо дані явища проявилися з наступом пандемії, коли яскраво почали вирізнятися темпи зростання доходів багатих людей, порівняно із зубожінням чи значним скороченням доходів у представників середнього класу та бідних верств населення. Дані тенденції присутні як в усьому світі, так і в економіці України, що вказує на доречність реформування податкових систем не лише в окремих країнах, а в цілому в світі. В умовах глобалізації світової економіки спостерігаються явища ухилення від сплати податків транснаціональних корпорацій, а середній клас не має таких же можливостей, сплачуючи податки згідно чинного законодавства. Ця проблема була широко озвучена на останньому саміті G20 у Римі 30 жовтня 2021 року, де лідери країн Великої двадцятки підтримали історичну угоду про глобальний мінімальний податок для транснаціональних компаній. В документі, який підтримали представники 130 країн йде мова про встановлення мінімального податку на прибуток для транснаціональних корпорацій на рівні не нижче 15%. Насамперед даний факт має стримати компанії від мінімізації сплати податків в тих країнах, в яких вони здійснюють свою виробничо-господарську діяльність, реєструючись у низько податкових юрисдикціях.

Одними з головних податків в більшості країн світу виступають податки з доходів громадян, хоча вони і називаються по різному, але вони подібні за своєю суттю – населення частину зароблених коштів віддає державі, яка забезпечує їм певні послуги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій вказує на значний інтерес вчених-науковців до системи оподаткування як національної, так і до світових традицій формування податкової системи різних країн та перенесення досвіду в національний вимір.

Науковці Н.В. Слепцова та Л.В. Кочура досліджують досвід стягнення податку на доходи фізичних осіб в іноземних країнах, порівнюючи його з національною практикою та визначаючи альтернативні пропозиції, стосовно певних змін у національній системі оподаткування [1]. Визначаючи особливості справляння податку на доходи фізичних осіб в Україні, науковці-дослідники Ф.Ткачик та В. Остапчук з'ясовують спільне та відмінне у системі оподаткування в Україні та європейських країнах, систематизуючи рекомендації щодо вдосконалення механізму оподаткування доходів громадян [2]. Проводячи свої дослідження В.М. Кміть виокремлює спільні та відмінні ознаки сплати податку з доходу фізичних осіб в Україні та країнах ЄС, а також розкриває механізм сплати цього податку, аналізуючи проблемні моменти щодо адміністрування та сплати даного податку [3]. Тучак Т.В. досліджує досвід оподаткування ПДФО у Франції та США, пропонуючи запровадження в Україні прогресивної шкали, враховуючи окремі групи платників, розмежовуючи їх за доходами [4]. С.В. Березовська аналізуючи оподаткування податком на доходи фізичних осіб заробітної плати в Україні та в деяких країнах Європейського Союзу, пропонує можливі шляхи удосконалення даного податку Україні з урахуванням європейського досвіду [5].

Разом з цим не в повній мірі дослідженими залишаються питання адаптування міжнародного досвіду до національних реалій в питанні ставок, адміністрування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні.

Метою дослідження є аналіз можливих напрямків реформування системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні шляхом адаптації прогресивного світового досвіду до національних реалій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податки, як явище, з'явилися ще в давні часи існування таких древніх держав як Давній Єгипет та Римська імперія, через це вони сприймаються як постійний атрибут існування людства. За весь період існування людства точаться дискусії стосовно кількості податків, їх розмірів. Особливої актуальності дані питання набули в часи інформаційного розвитку людства та в період пандемії.

На сьогодні податки виконують функції забезпечення населення суспільними благами, такими як: освіта, охорона здоров'я та правопорядку, військова сфера та інші. На відміну від новітньої історії збирання податків, в стародавні часи основним призначенням податкових зборів було ведення воєн, на які витрачалися майже всі зібрані податки.

Хоча поняття оподаткування з'явилося набагато раніше, податки як ми їх знаємо сьогодні зародилися близько 200 років тому, коли податок на доходи був вперше введений Великобританією в 1799 році. Сполучені Штати ввели податок на доходи фізичних осіб у 1861 році. На початку ХХ століття податкові надходження в найбільших промислово розвинених країнах світу складали

менше 10% ВВП, а сьогодні в деяких розвинених країнах цей показник встановлюється на рівні понад 40% ВВП. Величезні відмінності у розмірі оподаткування та «розмірі держави» у світі пояснюються певними пріоритетами та потребами суспільства у тих послугах та благах, що надаються державою враховуючи наявні обмеження. В більшості країн Європи населення віддає державі значні кошти у вигляді податків, отримуючи натомість багато суспільних благ і послуг, які недоступні в країнах, що збирають низькі податки. З іншого боку, є уряди, які не можуть зібрати достатньо податків для фінансування суспільних благ, що потребує суспільство.

ВВП на душу населення був скоригований для цін у різних країнах і номінований у міжнародних доларах, щоб була можливість порівняти країни.

Різниця між країнами щодо податків та доходів насамперед корелюються цілями уряду та його змогою отримати відповідний рівень дохідної частини бюджету, за рахунок збору податків. За даними МВФ, країни з низьким рівнем тіньової економіки одержували в середньому на 4% ВВП більше податків, на відміну від держав з високим рівнем тіньової економіки.

Стосовно того, як отримати найкращі результати від податків запропоновано значну кількість теорій, одна з яких розглядає питання підвищення добробуту суспільства з урахуванням низки обмежень (економічних, політичних, інформаційних тощо) – це теорія оптимального оподаткування.

Найбільш прийнятною системою оподаткування, виходячи з історичних аспектів її розвитку, є зменшення негативного впливу на добробут і продуктивність платників податків, збільшення позитивних ефектів від розподілу та виправлення ринкових дефектів (наприклад, оподаткування алкоголю та тютюну має забезпечувати скорочення вживання даних товарів, адже вони чинять негативний вплив на здоров'я людини).

Принципами ефективного оподаткування, які були сформовані ще Адамом Смітом та модернізовані у відповідності до сучасних реалій являються наступні:

1. Справедливість полягає у рівномірному розподілі податкового тягаря між суб'єктами оподаткування. Даний принцип ґрунтується на тому, що маючи однаковий рівень доходу громадяни зобов'язані сплачувати однаковий обсяг податкових платежів, а ті хто отримують вищий рівень доходу зобов'язані сплачувати більше, ніж ті громадяни, які менш платоспроможні.

2. Простота та зручність дотримання: особи, що сплачують податки повинні знати, за що саме сплачується податок і яким чином виконувати свої зобов'язання зі сплати податків.

3. Прозорість та впевненість: особи з яких стягується податок повинні знати, коли і де їм платити, а також спостерігати зв'язок між обсягами тих податків, сплачених громадянами та розмірами суспільних благ та послуг, які вони отримують взамін.

4. Простота адміністрування: суми, що витрачаються на адміністрування мають бути якомога меншими. Також витрати на стягнення податку чи збору повинні бути меншими порівняно з сумою тих податків, що збираються.

5. Нейтральність: даний принцип полягає у нейтралізації поведінки суб'єктів господарювання.

На сьогоднішній день країни використовують різні типи податків в певних пропорціях, що залежить від того куди згодом витрачаються зібрані суми податків, і той момент, яким чином реагують на них громадяни.

Важливого значення в системі оподаткування, окрім кількості та видів податків, набувають податкові ставки, які корегуються за допомогою шкали Лаффера, адже надто високі ставки значно стримують стимули до праці, а надто низькі – не забезпечують відповідних податкових надходжень до бюджетів різних рівнів.

У більшості держав світу сплачуються податки на дохід і споживання, що є формами прямого чи опосередкованого оподаткування. Пропорції між ними встановлюються в кожній країні окремо, в залежності від історичного розвитку системи оподаткування, економічного рівня країни та інших факторів, що можуть чинити значний вплив на систему оподаткування конкретної країни.

Податок на доходи фізичних осіб є найбільш поширеним в усьому світі і й надалі набуває найширшого застосування, особливо це стосується розвинених країн. В Україні податок на доходи фізичних осіб в структурі податкових доходів державного бюджету України в 2020 році складав близько 14%, що значно нижче порівняно з країнами, що входять до Організації економічного співробітництва та розвитку, де питома вага даних надходжень складає близько третини.

Якщо розглядати світову практику оподаткування податку на доходи фізичних осіб, то більшість країн застосовують прогресивний метод оподаткування, який передбачає зростання відсоткових ставок одночасно зі збільшенням рівня доходу, отриманого фізичною особою.

Світовий досвід оподаткування фізичних осіб набуває важливого значення в системі реформування податкової системи України, яка змінюється вже на протязі 30 років і ще не досягла певних сталих показників. На жаль податкова політика нашої країни в частині податків, ставок, бази оподаткування та інших складових податкової системи зазнає змін наряду з прийняттям щорічного бюджету країни, що крайнім чином негативно відображається на її розвитку.

Кожна держава в світі має свої власні методичні підходи стосовно проведення оподаткування доходів фізичних осіб, що значною мірою співвідноситься з наявними соціальними стандартами та стратегії розвитку країни, проте головною метою такого оподаткування виступає механізм сприяння збільшення заощаджень громадян країни, що в наступних економічних періодах виступають одним із головних джерел фінансування економіки. Вагомою метою для всіх країн світу є безперервне удосконалення податкової системи стосовно доходів фізичних осіб, що здійснюється для забезпечення її соціальної справедливості, фіскальної та економічної ефективності.

В світі, окрім правил кожної країни, функціонує Світовий Податковий кодекс, що встановлює наступні вимоги, яких бажано притримуватися в процесі формування ефективної податкової системи:

- наявність єдиного загального кодексу, що розповсюджує свою дію на всі податки, замінюючи численні податкові закони;
- відмова від протекціоністських податків. Дана вимога є обов'язковою для виконання в процесі інтеграції країни в глобальну світову економіку;
- мінімальна кількість податкових пільг і заміна їх субсидіюванням;
- формування ефективно діючої й високо компетентної податкової служби.

Всі країни світу мають індивідуально сформовану податкову систему справляння податку на доходи фізичних осіб, яка включає законодавчо визначені об'єкт, суб'єкт, базу оподаткування та інші основні складові податкової системи.

Становлення податкових систем в різних країнах світу в різних умовах породило різне відношення до сплати податків. Якщо в Україні сплата податків виглядає як примусовий платіж на користь держави, який не несе ніяких вигод для громадянина, то в інших країнах світу сплата податку розглядається по іншому. Наприклад, в США податок розуміють як «такса», у Великобританії – це є обов'язком перед державою в якій ти мешкаєш і отримуєш соціальні вигоди, в Франції – обов'язкова плата державі. Найбільш соціально значущим є поняття податку в Німеччині, де громадяни, сплачуючи податки надають допомогу державі, отримуючи навзаєм підтримку від держави.

Саме в цих країнах спостерігаємо, не лише високі доходи громадян, а й значні встановлені податкові ставки, які до того ще й зростають зі збільшенням рівня доходу.

Максимально встановлені податкові ставки в розвинених країнах Європи значно перевищують національну відсоткову ставку, яка встановлена на рівні 18% (таблиця 1). До того ж дані ставки не є стабільними, а переглядаються урядами країн через певні терміни часу.

Як видно з даних таблиці 1, найбільш економічно потужні країни Європейського Союзу встановили однакову максимально можливу ставку податку на дохід фізичних осіб на рівні 45%, яка є вищою порівняно з США. Деякі країни Європи встановили ще вищі максимально можливі податкові ставки на рівні вище 50%.

Таблиця 1.

Максимально встановлені відсоткові ставки податку на доходи фізичних осіб за кордоном в 2020 році

Країни	Ставка відсотку, %
Швеція	57
Бельгія	54
Данія, Іспанія	52
Португалія	48
Великобританія, Іспанія, Німеччина, Франція	45
США	37

Побудовано за даними [6]

У 2020 році дохід, отриманий від сплати податків та соціальних внесків в країнах ЄС зменшився на 215 мільярдів євро порівняно з 2019 роком і склав 5 531 мільярд євро. Це відбулося вперше з 2009 року [6].

Однією з країн Європи, де справляння податку на доходи фізичних осіб відбувається за прогресивною шкалою є Франція, яка має нижню межу доходів, з яких не сплачуються податки. Разом з підвищенням рівня доходів, відбувається збільшення податкової ставки, що видно з даних наведених в таблиці 2.

Всі доходи громадян Франції поділяються на 7-8 груп, оподатковуються доходи, отримані як в середині країни так і за її межами, а платником податку виступає не окремий громадянин, а сім'я, навіть якщо вона складається з 1 особи.

Таблиця 2.

Ставки податку на доходи фізичних осіб у Франції в 2018 році

Річний дохід, євро	Ставка податку, %
Менше 9964	0,0
9965 - 27519	14,0
27520 - 73779	30,0
73780 - 156244	41,0
156245 та вище	45,0

Побудовано за даними [7, 8]

Встановлення мінімального розміру доходів, з якого не сплачуються податки характерне не лише для Франції, а й для більшості розвинених країн світу. Його сума в різних країнах залежить від окремих факторів, основними з яких виступають: кількість дітей, сімейний стан, єдина чи роздільна система способу оподаткування. Більшість систем оподаткування доходів фізичних осіб розвинених країн спрямовані не лише на отримання податкових надходжень до бюджету країни, а в більшій мірі на можливості домогосподарства, що сплачує дані податки задовольнити не лише базові потреби людини, а й мати кошти для отримання інших благ, що не входять до фізіологічних потреб.

В сусідній країні до Франції – Німеччині діє схожа система оподаткування, яка своєю особливістю має наявність окремих податкових класів, для яких застосовуються податкові таблиці та карти. Поділ на шість податкових класів здійснюється залежно від сімейного стану, чисельності дітей та зайнятих в сім'ї. Мінімуму неоподатковуваний розмір доходів встановлений на рівні 9169 євро, не надто відрізняючись від французького мінімуму.

Найбільш справедливою системою відносно платників податку з доходів фізичних осіб визнається його адміністрування у Великій Британії, де податок на доходи фізичних осіб складає біля 65% від суми усіх прямих податків, що спрямовуються до бюджету країни. Певною особливістю нарахування та сплати податку з доходів громадян є те, що вони поділяють на окремі частки (шедули), оподаткування яких відбувається за окремою методикою. Ставка податку диференціюється в залежності від суми річного доходу і становить: 20%, 40%, 50%.

З метою визначення суми, яка має оподатковуватися податком на доходи фізичних осіб, фактично отриману суму доходів, зменшують на податкову

пільгу, що визначається особисто для кожного громадянина (так званий неоподатковуваний мінімум). Також типовою характеристикою системи оподаткування у Великій Британії є використання різних ставок податку до кожної окремої частини доходу, а сплачують податок є сімейне подружжя.

У 2020/21 році надходження до бюджету податку на прибуток у Великобританії склали 195 мільярдів британських фунтів, що на 90 мільярдів фунтів стерлінгів більше порівняно з 2000/01 роком. Сума, яку працівники у Сполученому Королівстві сплачують як податок на прибуток, залежить від суми, яку вони заробляють, і поділяється на чотири групи податку на прибуток. Усі працівники у Сполученому Королівстві мають право отримати особисту надбавку в розмірі 12,5 тисяч фунтів стерлінгів до того, як їм буде стягнуто прибутковий податок. Базова ставка в 20 відсотків застосовується до доходів від 12,5 до 50 тисяч фунтів стерлінгів, при цьому вища ставка в 40 відсотків стягується для доходів від 50 до 150 тисяч фунтів стерлінгів. Існує також додаткова ставка для заробітку понад 150 тисяч фунтів стерлінгів, яка має ставку податку 45 відсотків.

Уряд Сполученого Королівства має на меті витратити приблизно 285 мільярдів на соціальний захист у 2020/2021 роках, що є більшою частиною будь-якої категорії витрат [6].

Характеризуючи найбільш потужну економіку світу на сьогоднішній день, то можна зазначити, що у 2020 році загальний дохід уряду США складатиме біля 3,42 трильйона доларів США, який складається з податків на прибуток фізичних і юридичних осіб, податків на заробітну плату та інших податків. Податки на прибуток фізичних осіб у 2020 році становили до 1,6 трильйона доларів США, тоді як податки на прибуток підприємств становили 212 мільярдів доларів США.

Ставки податку на прибуток у США становлять від 10 до 37% (табл. 3).

Таблиця 3.

Ставки на податок на доходи фізичних осіб у США в 2020 році

Ставка, %	Категорія платника податку			
	Самотній платник податку, дол. США	Подружжя, вдівець, дол. США	Подружжя, дол. США	Голова господарства, дол. США
10	<8350	<16700	<8350	<11950
15	8351 – 33950	16700 – 67900	8351 – 33950	11951 – 45500
25	33951 – 82250	67901 – 137050	33951 – 68525	45501 – 117450
28	82251 – 171550	137051 – 208850	68526 – 104425	117451 – 190200
33	171551 – 372950	208851 – 372950	104426 – 186475	190201 - 372950
37	>372951	>372951	>186476	>372951

Побудовано за даними [9]

Здійснивши аналіз досвіду економічно розвинених країн, робимо висновок, що базою оподаткування доходів фізичних осіб є принцип соціальної справедливості, відповідно до якого, ті, хто мають вищі доходи, сплачують більше податків.

Саме так відбувається регулювання доходів громадян державою, що впливає на зростання їх платоспроможності, стимулювання попиту, розмір споживання та заощадження, а це в підсумку надає поштовх до підвищення темпів економічного зростання.

Також можна зазначити, що в більшості країн Європи податок на доходи фізичних осіб відноситься до місцевих податків, і тому його ставки встановлюються місцевими органами самоврядування.

Натомість в Україні зазначений податок є загальнодержавним податком, що визначає однакову податкову ставку на всій території держави. Порядок нарахування та сплати податку до бюджету передбачено ст. 168 ПКУ [10], згідно з якою податок, утриманий з доходів резидентів, підлягає зарахуванню до бюджету згідно з нормами Бюджетного кодексу України, тобто сплачується податковим агентом – юридичною особою або представництвом нерезидента – юридичної особи, чи фізичною особою та зараховується до відповідного місцевого бюджету за її місцезнаходженням (розташуванням).

Однаковий відсоток податкової ставки по податку на доходи фізичних осіб та спроби реформування даного податку, поки що не дають економічного ефекту стосовно зростання податкових надходжень до бюджетів різних рівнів та фінансового захисту малозабезпечених громадян.

Для покращення ситуації необхідним є здійснення диференціації ставок податку на доходи фізичних осіб, розмір яких залежатиме не лише від розміру доходу, а й від сімейного стану платників: кількість зайнятих у сім'ї, наявність та кількість дітей та пенсіонерів.

Введення прогресивної ставки має відбуватися одночасно зі встановленням мінімального рівня доходів, які не мають обкладатися податком на доходи фізичних осіб, боротьбою фіскальних органів з масовим явищем у нашій економіці – виплата заробітної плати в «конвертах», що наразі ми і спостерігаємо дані процеси: встановлено значні суми штрафів за неофіційне працевлаштування робітників, не допуск перевіряючих органів на підприємства.

Разом з цим має відбуватися поліпшення умов для ведення бізнесу, що разом зі скороченням податкових ставок дозволить «відбілити» національну економіку та призвести до зростання податкових надходжень до бюджету від сплати податку на доходи фізичних осіб. Значну увагу доречно приділити податковій дисципліні та податковій відповідальності, що в свою чергу будуть зміцнювати і забезпечувати зростання податкової культури суспільства.

Неможливість ухилення від сплати податків має стати незаперечним фактом, що одночасно з підвищенням довіри громадян до державних органів, відчуття соціальної справедливості та віддачі держави у відношення до населення в контексті соціального захисту, безпеки, отримання освітніх та медичних послуг призведе до зміни філософії сплати податків та відношення до даного процесу не лише в окремих громадян, а і власників фірм та підприємств, які в більшості і пропагують ідею неофіційного працевлаштування та зниження рівня отримуваної заробітної плати з метою скорочення сплати податкових

платежів, що в цілому призводить до недостатнього рівня податкових надходжень до бюджетів всіх рівнів.

Несплата в повній мірі податків теперішніми працівниками в майбутньому призведе до незадовільного рівня їх пенсійного утримання та до підвищення віку виходу на пенсію, що впливає з тих реформ, які здійснюються в нашій країні в останні роки. З 1 січня 2028 році для виходу на пенсію необхідний буде страховий стаж не менше 35 років, що унеможливить вихід на пенсію неофіційно працевлаштованих працівників, за яких податковий агент не сплачував страхових внесків. Якщо громадянин досягнувши пенсійного віку, але не має потрібної кількості трудового стажу, то замість пенсії йому буде призначена тимчасова державна соціальна допомога непрацюючій особі, яка виплачується до досягнення особами віку, з якого вони набувають право на призначення пенсії. Дана допомога не виплачуватиметься, якщо особа працює або має інші доходи.

Отже, робимо висновок, що податок на доходи фізичних осіб може бути представлений як одним податком так і декількома, що сплачуються за прогресивною (в більшості розвинених країн) або пропорційною шкалою та може належати як до загальнодержавних податків (в Україні) так і до місцевих, що і визначає рівень бюджету до якого він сплачується.

Коли податок на доходи фізичних осіб сплачується до місцевих бюджетів тут виникає проблема приналежності юридичних осіб та працівників, які працюють в них до однієї територіальної громади, адже значна кількість працівників, проживаючи в межах однієї громади працюють на підприємстві, що знаходиться в іншій громаді, що призводить до перекосів надходження даного податку до бюджетів різних територіальних громад. Відповідно до цього, виходом з цієї ситуації може бути право працівника сплачувати податок до бюджету тієї громади, де він фактично проживає і отримує більшість соціальних послуг.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, підводячи підсумки, можна зробити висновок, що не варто повністю копіювати іноземний досвід сплати та адміністрування податку на доходи фізичних осіб, та переносити його на сучасні реалії національної економіки. Лише відбір найкращих світових методик з їх тісним поєднанням національних податкових традицій дозволить сформувати ефективний, соціально спрямований та справедливий механізм нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб.

Важливого значення набуває зміна філософії податків з обов'язкових платежів, що на сьогоднішній день сформовано в суспільстві, до допомоги держави, яка в свою чергу турбуватиметься за своїх громадян, забезпечуючи їх потреби в безпеці, так і соціальні потреби в освіті, медицині та інших сферах життя населення. Тотальний фіскальний контроль за сплатою податків разом з високою якістю послуг, що надаються державою населенню взамін сплати податків дозволять уникнути незаконних схем ухилення від сплати податків та змінити відношення громадян до свого конституційного обов'язку – сплати податків.

Список використаних джерел:

1. Слепцова Н.В., Качура Л.В. Зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб та реалії адміністрування ПДФО в Україні. *Економіка та держава*. 2019. №4. С. 82-85
2. Ткачик Ф., Остапчук В. Європейські пріоритети оподаткування доходів фізичних осіб. *Актуальні питання теорії і практики фінансів*. 2020. № 2(63). С. 77-87
3. Кміть В.М., Лазунда А.В. Перспективи і напрями вдосконалення оподаткування доходів фізичних осіб із використанням зарубіжного досвіду. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 37. С. 575-583
4. Тучак Т.В. Соціалізація оподаткування доходів фізичних осіб: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2019. № 17. С. 226-231
5. Березовська С.В. Оподаткування податком на доходи фізичних осіб заробітної плати в Україні: досвід країн Європейського Союзу та шляхи вдосконалення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 55. Том 2. С. 27-31
6. Евростат. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tax_revenue_statistics (дата звернення: 05.12.2021).
7. Tax rates in France for 2019. France Accountants – 2018. URL : https://www.franceaccountants.com/tax#ourcharges_3.
8. Дутова Н.В., Лесік Є.С. Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: проблеми та вдосконалення на базі досвіду зарубіжних країн. *Економіка і організація управління*. 2019. Вип. 1. С. 43–52.
9. Internal Revenue Service of USA: офіційний сайт. URL: <https://www.irs.gov> (дата звернення: 01.12.2021).
10. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17> (дата звернення: 09.12.2021).

References:

1. Slietsova, N.V., Kachura, L.V. (2019). Zarubizhnyj dosvid opodatкування dokhodiv fizychnykh osib ta realii administruvannia PDFO v Ukraini. *Ekonomika ta derzhava*, 4, 82-85.
2. Tkachyk, F., Ostapchuk, V. (2020). Yevropejs'ki priorytety opodatкування dokhodiv fizychnykh osib. *Aktual'ni pytannia teorii i praktyky finansiv*, 2(63), 77-87.
3. Kmit', V.M., Lazunda, A.V. (2019). Perspektyvy i napriamy vdoskonalennia opodatкування dokhodiv fizychnykh osib iz vykorystanniam zarubizhnoho dosvidu. *Infrastruktura rynku*, 37, 575-583.
4. Tuchak, T.V. (2019). Sotsializatsiia opodatкування dokhodiv fizychnykh osib: zarubizhnyj dosvid ta vitchyzniana praktyka. *Elektronne naukove fakhove vydannia z ekonomichnykh nauk «Modern Economics»*, 17, 226-231.
5. Berezovs'ka, S.V. (2019). Opodatкування podatkom na dokhody fizychnykh osib zarobitnoi platy v Ukraini: dosvid krain Yevropejs'koho Soiuzu ta

shliakhy vdoskonalennia. *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, 55, 2, 27-31.

6. Yevrostat: ofitsijnyj sajt. Retrieved from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tax_revenue_statistics (data zvernennia: 05.12.2021).

7. Tax rates in France for 2019. France Accountants – 2018. Retrieved from https://www.franceaccountants.com/tax#ourcharges_3.

8. Dutova, N.V., Lesik, Ye.S. (2019). Opodatkuvannia dokhodiv fizychnykh osib v Ukraini: problemy ta vdoskonalennia na bazi dosvidu zarubizhnykh krain. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 1, 43–52.

9. Internal Revenue Service of USA: ofitsijnyj sajt. Retrieved from <https://www.irs.gov>.

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010). The Law of Ukraine " Tax Code of Ukraine ". Retrieved from [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755- 17/ed20150101](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20150101) [in Ukrainian].